

Z rozhodnutí ve věcech pracovních.

327.

I. Pro pojem služební smlouvy ve smyslu paragrafu 1151 o. z. o. je rozhodným, zda jde o osobní hospodářskou závislost zaměstnaného v podniku zaměstnavatelově.

II. Ustanovení § 1486, č. 5 o. z. o., má na mysli jen poměr služební a nemůže být rozšiřováno na nároky z jiných právních jednání. Rozh. nejv. soudu z 19. XII. 1931, č. j. R I 848/31. »Právník« č. 7.

Ad I. Podle motivů zákona je pro pojem služební smlouvy ve smyslu § 1151 obč. zákona úhrnem rozhodným, zda je o osobní hospodářskou závislost zaměstnaného v podniku zaměstnavatelově. (Srv. rozh. nejv. soudu, Váž. obč. 5451.*)

Jest tedy zkoumati, zda šlo mezi žalující pojišťovnou a žalovaným o smlouvu služební. Žalovaný přednesl, že podle smlouvy z 8. února 1926 byl akvizitěrem žalobkyně. Podle reversu z 8. února 1926 převzal zastupitelství žalujícího ústavu a za zprostředkované obchody měla mu být nahrazena získavatelská provise. Nešlo tu tedy o zaměstnanecký poměr, poněvadž žalovaný podle toho nebyl zřízen (»angestellt«) v provozování závodu žalující pojišťovny.

Ad II. Pro rekurentův názor, že § 1486, čís. 5 obč. zák., nemá na mysli jen poměr služební, není ve znění jeho opory. Zákon tím, že používá výrazů »zaměstnanec« a »zaměstnavatel«, dal zřetelně najevo, že jde o nároky ze smlouvy služební. Ustanovení to nemůže být rozšiřováno na nároky z jiných právních jednání, poněvadž jím byla stanovena výjimka z pravidla, totiž z řádné lhůty promlčecí, a výjimky nedopouštějí obdoby.

Nebyla-li žalující pojišťovna zaměstnavatelkou žalovaného, nebylo tu případu § 1486, čís. 5 obč. zák.

328.

I. Ujednání, kterým jednotliví dělníci svolují, aby jim mzdy, stanovené kolektivní smlouvou, byly sníženy, jest právně účinné.

II. Okolnost, že dělník přistoupil na snížení mzdy z obavy, aby nepřišel o práci, nečiní ujednání neplatným. Rozh. vrch. hor. soudu z 22. IX. 1927, č. j. Vhrs 125/27. Kolací 217.

Ad I. Soud zamítl žalobu, odvolav se na pleonární rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně č. pres. 544/25 z 24. 11. 1925**), podle něhož je stranám, i když jsou členy organizací, jež uzavřely kolektivní smlouvu, pokud zákon nestanoví pro ten který případ jinak, volno, ujednání si individuální služební smlouvu, odchýlnou od kolektivní smlouvy, bez rozdílu, zda

*) V důvodech cit. rozhodnutí (rozh. z 11. XI. 1925, Rv I 1237/25) nejvyšší soud formuluje rozdíl mezi smlouvou služební a o dílo takto: »Pro vymezení pojmu obou smluv jest rozhodným, jak plyne z motivů zákona (str. 206, zprávy Ustřední komise), zdali jde na jedné straně o trvalý poměr závazkový mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, o práci za řízení a dispoce zaměstnavatelových, s jeho prostředky pracovními, o osobní povinnost pracovní a osobní nárok na práci a závazek ručití za péči, ale jinak nikoli za zdar nebo nezdar práce, jenž jde na účet zaměstnavatelův, tedy úhrnem o to, zdali jde o osobní hospodářskou závislost zaměstnaného v podniku zaměstnavatelově. To jsou znaky pro smlouvu služební, kdežto při smlouvě o dílo, podle těchto motivů, jde o závazek k výkonu, jeho zdar podle vlastního plánu, vlastními prostředky, s pomocníky nebo substituty, se zárukou nejen za péči, ale za správu, za vady díla, s převzetím nebezpečí nezdaru, tedy úhrnem o jednání samostatného podnikatele.«

úchylka učiněna ve prospěch zaměstnance nebo zaměstnavatele.

Ad II. Výpověďmi svědků má soud za prokázano, že na žalobce nebyl za účelem podpisu prohlášení činěn žalovanou žádný nátlak. K restrikci dělnictva byla žalovaná správa dolu oprávněna a nelze proto spatřovati v tom, že restrikce ta hrozila snad i žalobci, nějaký nátlak na žalobce, nebo jeho důvodnou obavou, jež byly žalovanou způsobeny (§§ 1305 a 870 obč. zák.). Tvrdí-li odvolání, že žalobce podepsal prohlášení o snížení mzdy z obavy před hrozcí mu restrikcí, jde tu jen o pohnutku u tohoto ujednání, která nemá na platnost smlouvy žádného účinku (§ 901 obč. zák.).

329.

Z pouhé skutečnosti, že horník přijal bez výhrady určitý zákonný nebo smluvní plat, vyměřený mu částkou nižší než mu po zákonu příslušela a že se po delší dobu nedoplatku nedomáhal, nelze ještě usuzovati, že se nároku na nedoplatek vzdal. Rozh. vrch. hor. soudu z 14. XII. 1927, č. j. Vhrs 224/27. Kolací 250.

330.

I. Nastoupení činné vojenské služby jest důležitou příčinou podle § 1154 b) obč. zák.

II. Mzdu podle § 1154 b) obč. zák. jest vyměřiti podle pracovního výdělku připadajícího na normální pracovní týden (6 dnů) bez ohledu na okolnosti, které mají svůj důvod na straně závníku. Rozh. vrch. hor. soudu z 26. X. 1927, č. j. Vhrs 122/27. Kolací 220.

Ad I. Nárok žalobcův na náhradu podle § 1154 b) obč. zák. z důvodu nastoupení činné vojenské služby pozůstává zásadně po právu, jehož nastoupení činné vojenské služby jest důležitou příčinou, skýtající zaměstnanci tento nárok.***)

Ad II. Podle § 1154 b) odst. 1. obč. zákona ve znění zákona z 1. dubna 1921 č. 155 Sb. z. a n. přísluší zaměstnanci po čtrnáctidenním zaměstnání nárok na mzdu nejvyšše týdenní i tenkrát, když z důležitých příčin, týkajících se jeho osoby, nemohl vykonávati práci nebo službu, pokud si to nepřivodil úmyslně nebo hrubou nebdalostí. Se zřetelem ke dějinám vzniku § 1154 b) obč. zák., zejména k důvodové zprávě panské sněmovny, dále k sociálně-politickému účelu tohoto předpisu a duchu, jímž se neslo zákonodárství upravující poměry zaměstnanců v době, kdy přikročeno bylo k novelisaci § 1154 b)

Stejně nejvyšší soud v rozhodnutí Váž. obč. 2592, 4148, 4245, 4292, 5451, 7845, 9617 (P. P. č. 46 a 122), 10.402 (P. P. č. 213).

Srov. však k tomu judikaturu nejv. správního soudu, jak se podává z nálezů Boh A 3157/24, 3977, 4330/25, 7129/28 7548, 8001/29 (P. P. roč. VIII., str. 75), 8172 (P. P. č. 16, 8550/30 (P. P. č. 114), nál. z 31. V. 1930, č. 8928/30 ve sb. ÚSP., roč. IV., č. 48, Boh A 8845 (P. P. č. 180) a j. Zejména v nál. č. 3977 a 7548 výslovně nss. vytýká zásadu, že »Závislost hospodářská nepatří k pojmovým znakům služebního poměru«, nýbrž že jimi jsou jen podřízenost a vázanost k rozkazům zaměstnavatelovým.

**) Pokud není pro ten který případ v zákoně jinak ustanoveno, jest stranám přes to, že obě jsou členy organizací uzavřevších kolektivní smlouvu, nicméně volno, ujednání si individuální služební smlouvu odchýlnou od smlouvy kolektivní, a to bez rozdílu, zda byla úchylka učiněna ve prospěch zaměstnance nebo zaměstnavatele.« (Váž. obč. 5479/25.)

***) Srv. k tomu Váž. obč. 2698 («I jinak nastoupení vojenské služby nežli za mobilisace jest důležitým důvodem ve smyslu § 1154 b)») a rozhodnutí soudů nižších stolic v »P. P.« na str. 134 (roč. X.) a 11 (roč. XI.). Také dr. F. Kraus »O rozdílu mezi přesměnění službou vojenskou a cvičením ve zbrani s hlediska § 1154 b) obč. zák.« v »P. P.«, str. 17 a n. (roč. XI.).

obč. zák. (v roce 1921) a také k obsahu odst. V. mzdové úmluvy mostecké, vztážené předepsané 48hodinné, po případě 46hodinné pracovní době týdně, zaujal vrchní hornický rozhodčí soud v četných dřívějších rozhodnutích (stanovisko), že mzdu podle § 1154 b) obč. zák. jest vyměřiti podle pracovního výdělku, případajícího na normální pracovní týden, totiž 6 všedních dnů bez ohledu na okolnosti, jež mají svůj důvod nikoli v osobě zaměstnancově, nýbrž na straně podniku, tedy zejména bez ohledu na snížení provozu, jež přivedeno bylo okolnostmi, které se netýkají osoby zaměstnancovy. Soud odvolací neshledává důvodu, aby se od tohoto stanoviska uchýlil.

331.

Náhrada podle § 1154 b), odst. 2., obč. zák. vypočítává se, i když se na závodě po všechny dny v týdnu nepracuje, na podkladě výdělku za 6denní pracovní týden. Rozh. vrch. hor. soudu z 22. IX. 1927, č. j. Vhrs 119/27. Kolací 215.

Při kodifikaci § 1154 b) obč. z. měl zákonodárce, jak to vychází i z ustanovení zákona o 8hodinné pracovní době č. 91/18, na zřeteli jen případ 6denního pracovního týdne a sociální účel, sledovaný tímto zákonným předpisem, může býti dosažen jen tehdy, poskytne-li se zaměstnanci náhrada podle § 1154 b), odst. 2., obč. z. z plně týdenní mzdy, bez ohledu na to, kolik dnů se v týdnu pracovalo.

Soud odvolací, přihlížeje k dějinám vzniku § 1154 b) obč. zák., zejména k důvodové zprávě komise panské sněmovny, k sociálně politickému účelu tohoto předpisu, poskytnouti zaměstnanci, jež pro nemoc nemůže vykonávat ani svého povolání, ani jiné práce, výpomoc a zajištění při nemoci déle trvající, dále z duchu, jímž se neslo zákonodárství upravující poměry zaměstnanců v době, kdy přikročeno bylo k novelisaci § 1154 b) obč. zák. (v roce 1921), pokládá právní názor soudu prvě stolice za správný a neshledává důvodu uchýliti se od stanoviska, jež zaujal v otázce této v četných dřívějších rozhodnutích. Příspěvek podle § 1154 b) obč. zák. vyměřiti je podle pracovního výdělku, případajícího na normální pracovní týden, totiž 6 všedních dnů, bez ohledu na okolnosti, jež mají svůj důvod nikoli v osobě zaměstnancově, nýbrž v podniku (snížení provozu).

332.

I. Úmluvu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, již se zaměstnanec omezuje ve prospěch zaměstnavatele pro dobu po skončení služebního poměru ve své výdělečné činnosti, je považovati za příčí se dobrým mravům a tudíž za nicotnou zejména tehdy, jde-li na straně zaměstnancově o závazek, jež je podle okolností případu neslušným ztížením zaměstnancovy výživy a omezuje jeho výdělkovou svobodu způsobem, přesahujícím míru nezbytnosti.

II. Dobrým mravům příčí se úmluva, že se bude zaměstnanci strhovati každý měsíc se mzdy určitá část a že peníze takto zadržené propadnou v případě nedodržení konkurenční doložky. Rozh. n. s. z 4. XII. 1951, Rv II 689/50 Váž. obč. 11221.

Ad I. Občanský zákoník nemá přímých ustanovení o konkurenčních doložkách a při redakci třetí díle novely k němu nebyla, jak plyne z materiálů str. 360, úmyslně řešena tato otázka a bylo poukázáno k obtížím, ba k nemožnosti, nalézt v této věci všeobecným novým ustanovením uspokojivé východisko, k ně-

muž lze dospěti v zákonech zvláštních. Nezbyvá proto, než přihlížeti v souzeném případě, ježto nejde o obchodního pomocníka, jednak k všeobecnému ustanovení prvního odstavce § 879 obč. zák., jednak k ustanovení § 36 zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., v němž jsou sice stanoveny podmínky účinnosti konkurenční doložky jen ohledně zaměstnanců, jejichž služební poměr jest upraven zmíněným zákonem, ale jehož zásad lze obdobně použiti při posouzení, zda a pokud se konkurenční doložka i v jiných případech příčí dobrým mravům. Podle těchto zásad jest úmluvu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, již se zaměstnanec omezuje ve prospěch zaměstnavatele pro dobu po skončení služebního poměru ve své výdělečné činnosti, považovati za příčí se dobrým mravům a tudíž za nicotnou zejména tehdy, jde-li na straně zaměstnancově o závazek, jež podle okolností případu je neslušným ztížením zaměstnancovy výživy a omezuje jeho výdělkovou svobodu způsobem, přesahujícím míru nezbytnosti. Jen tímto výkladem může se zaměstnanci jako straně sociálně slabší dostati potřebné ochrany proti přehmatům zaměstnavatelovým při protichůdných hospodářských zájmech. V souzeném sporu plyne ze zjištění nižších soudů, že žalobkyně podepsala na žádost žalovaného, u něhož byla zaměstnána jako kadeřnická dělnice, předloženou jí písemnou smlouvu ze dne 20. února 1929. Touto smlouvou vzala na sebe žalobkyně závazek, že v případě, kdyby opustila místo u žalovaného, neusadí se v U., aby živnost kadeřnickou provozovala, ba ani u jiné firmy místo nepřijme. Ze smlouvy je zřejmé, že tento závazek byl časově neomezený, takže žalobkyně podle něho nesměla by si po odchodu ze zaměstnání u žalovaného nikdy hledati výživu v U. ani jako samostatná živnostnice, ani jako pomocná pracovnice v kadeřnickém oboru. Již v této časové neomezenosti je spatřovati neslušné ztížení výživy žalobkyně a omezení její výdělkové svobody, přesahující míru nezbytnosti, neboť zájem žalovaného na vyloučení soutěže se strany žalobkyně nemůže jíti tak daleko, aby bylo žalobkyni navždy zabráněno, hledati si výdělečné zaměstnání ve svém oboru na místě, kde bydlila a kde měla nejspíše příležitost získati si známosti mezi zákazníctvem.

Ad II. Dobrým mravům příčí se však i další ustanovení smlouvy, že se bude žalobkyni strhovati se mzdy každý měsíc 100 Kč a že peníze takto zadržené propadnou v případě nedodržení konkurenční doložky ve prospěch žalovaného zaměstnavatele. I tento závazek byl podle obsahu smlouvy časově neomezený, takže byla co do výše neomezenou i pokuta, stanovená pro případ jednání proti úmluvě. Z toho by důsledně plynulo, že by žalobkyni hrozila z porušení konkurenční doložky újma větší, čím déle by byla u žalovaného zaměstnána, což by po delší době služební mohlo jí brániti ve zlepšení jejího služebního postavení. Ochrana žalovaného před budoucí soutěží žalobkyně nevyžadovala prostředků tak nadměrných a skutečné potřebě neodpovídajících. Na základě těchto úvah dospěl odvolací soud k závěru, že řečenou úmluvou bylo přespřílišně zasáhnuto do výdělkové svobody žalobkyně, že závazky v ní obsažené přesahují míru nezbytnosti, kterou žalovanému mohl spravedlivě žádati k ochraně svých zájmů, a že tedy jde o smlouvu podle prvního odstavce § 879 obč. zák. nicotnou, protože se příčí dobrým mravům.

I. Je obchodnou zvyklosťou v bankách, nepožaďovať späť pri súhlasnom rozviazaní služobného pomeru časť — mesiac vopred vyplateného — služného, pripadajúcu na zbytok mesiaca, v ktorom zamestnanec už nebol vo službách banky.

II. Niet závydy, aby sa obchodný zamestnanec nedomáhal teprve za sporu po skončení služobného pomeru náhrady výloh na cesty, ktoré vykonal ze služobného pomeru z poverenia zamestnávateľovho. Rozh. nej. soudu z 8. IX. 1930, Rv III 876/29. Právny obzor 513.

Žalobe G. banky, aby jej bývalý riaditeľ, žalovaný Herman P., vyrovnal debetné saldo z jeho účtu u žalujúcej banky, súd prvej stolice čiastočne vyhovel, odvolací súd ju zamietol, zistivši po výsluchu znalca a úprave určitých položiek účtu žalovaného, že tento účet nevykazuje saldo v prospech žalujúcej banky. Najvyšší súd dovoláciu žiadost' zamietol a uviedol v otázke, o ktorú jde, v dôvodoch svojho rozhodnutia:

Odvolací súd vyriekol, že žalujúca banka nebola oprávnená žalovanému na jeho farchu započítať 2.100 Kč a 200 Kč z tej príčiny, že žalovaný behom mesiaca apríla roku 1927 miesto vedúceho úradníka s jej súhlasom opustil, ponevadž v takomto prípade podľa obchodných zvyklostí není zvykom z platu na celý mesiac vyplateného pomernú (tu 2.100 Kč) späť požadovať, ďalej že to isté obdobie platí aj dotyčne ekvivalentu naturálneho bytu za mesiac apríl v čiastke 200 Kč.

Že takáto zvyklosť v bankovníctve existuje, právom zistil odvolací súd na základe znaleckého posudku, lebo otázka existencie obchodných zvyklostí je otázkou odborne znaleckou.

Dotyčne 259 Kč 73 h a 750 Kč 27 h treba k výtkam dovolacej žiadosti podotknúť jednak to, že není žiadnym právnym pravidlom vylúčené, aby obchodný zamestnanec výlohy ciest, ktoré z poverenia zamestnávateľa konal, uplatňoval až za sporu medzi oboma, a ďalej to, že z dôvodov odvolacieho rozsudku jasne vysvítá, na základe čoho bolo zistené, že žalovaný činil aj také cesty z poverenia žalujúcej strany, ktoré mu žalujúca banka nehonorovala.

334.

Zvláštní ujednaní, ktorým se pracovní smlouva uzavírá na určitou dobu na zkoušku a s výhradou, že během této zkušební doby může služební poměr kdykoliv (bez výpovědi) býti zrušen, jest přípustné a právně účinné i v hornictví. Rozh. vrch. soudu z 22. IX. 1927, č. j. Vhrs 116/27. Kolací 214.

Jádrum sporu jest odpověď na otázku, může-li u při hornictví sjednána býti smlouva o přijetí horníka na zkoušku. Soud prvé stolice zjišťuje, že žalobce byl přijat žalovanou do práce jako kopáč na 14 dnů na zkoušku s výhradou, že může v této době kdykoliv býti z práce propuštěn, pokládá však smlouvu takovouto v hornictví za nepřístupnou, a ježto se příčí dobrým mravům, podle § 879 obč. zák., dokonce za zmatečnou. Právnímu názoru tomuto nelze však přisvědčiti.

Podle § 201 hor. zák. mohou horníci propuštěni býti z práce po 14denní výpovědi, pokud není jinak ujednáno služebními smlouvami nebo služebním řádem. Toto zákonné ustanovení platí tedy podpůrně a v první řadě rozhoduje služební smlouva.

Podle smlouvy ujednané mezi spornými stranami byl žalobce přijat do práce jen na zkoušku na 14 dnů. Již z toho jde, že tato služební smlouva jest platnou smlouvou a že o její nicotnosti podle § 879 občanského zákona nemůže býti řeči. Pro platnost smlouvy mluví však i tato další úvaha: Horní zákon nemá, jak soud první stolice uvádí, zvláštního ustanovení o přijetí horníka do práce na zkoušku. Stačí tu proto podle § 2 horního zákona použití ustanovení všeobecného občanského zákona a živnostenského zákona. Předpis § 1158 občanského zákona připouští však výslovně ujednání služebního poměru na zkoušku, a to tak, že může během měsíce kdykoliv býti rozvázán. Rovněž tak uvádí i ustanovení § 72 živnostenského řádu výslovně, že ujednání pracovních poměrů mezi samostatnými živnostníky a jich pomocníky jest v mezích stanovených zákony předmětem volné úmluvy a že jen v případech, kde není zvláštní úmluvy, rozhodují především zvláštní předpisy, vydané pro ten který případ, a pak obecný občanský zákoník.

Z toho vychází, že nelze podle § 879 obč. z. uznávati za nicotnou, protože se příčí dobrým mravům, smlouvu, kterou týž občanský zákon, platící podle § 2 hor. zák. podpůrně i v hornictví, když horní zákon nemá o tom zvláštních ustanovení, výslovně připouští a jejíž ujednání ani živnostenský řád nevyklučuje. Okolnost, že přijímání dělníků do práce na zkoušku se v hornictví nepraktikuje a že snad postup takovýt není obvyklým, jest vzhledem k tomu, co bylo výše uvedeno, pro posouzení platnosti smlouvy nerozhodné.

335.

I. Předpis § 77 živn. řádu o čtrnáctidenní výpovědní lhůtě není dotčen předpisem § 1159 obč. zák.

II. Novoročné se stalo vypláčením a přijímaním po celou dobu služebního poměru součástí zaměstnaneckovy odměny za konané práce. Rozh. nejvyš. soudu z 9. XII. 1931, Rv I. 1681/30. Váž. obč. 11242.

Ad I. Žalobce jest živnostenským pomocným pracovníkem podle § 75 živn. řádu, ježto byl zaměstnán jako krejčovský dělník. Z toho plyne, že pro žalobce platí výpovědní lhůta čtrnáctidenní, stanovená v § 77 živ. řádu, nikoliv lhůta týdenní podle § 1159 obč. zák. Namítá-li dovolatel, že ustanovení § 77 živn. řádu nelze použítí, poněvadž jest to vyloučené velicím předpisem § 1159 obč. zák., přehlíží ustanovení § 153 třetí dílečiny novely k obč. zák. (Rozhodnutí nej. soudu čís. 949 sb. n. s.*).

Ad II. Pokud jde o novoroční remuneraci, schvaluje nejvyšší soud názor, že se novoročné stalo vypláčením a přijímaním po celou dobu služebního poměru součástí žalobcovy odměny za konané práce, neboť na jedné straně dal žalovaný najevo vypláčení novoročného v žádané výši po dobu tří let, že uznává, že žalobce má na ně nárok, na druhé straně žalovaný přijímaním výroční odměny projevil souhlas s tímto zvýšením svých služebních požitků, takže došlo mezi stranami k dohodě mlčky podle § 863

*) Ustanovení § 77 živn. řádu platí pro služební (pracovní) poměr podle řádu živnostenského přes donucovací předpis § 1164 obč. zák. (rozh. nej. soudu z 1. III. 1921, Rv I 131/21). V důvodech se uvádí: »Podle § 153, třetí dílečiny novely, nejsou ustanovením § 150 (obsahujícím též §§ 1159 až 1164) dotčeny zvláštní předpisy zákonné, jež platí o určitých služebních poměrech, obzvláště předpisy živnostenského řádu, a má § 150 býti použito jen potud, pokud v těchto zvláštních předpisech nejsou obsažena ustanovení o služební smlouvě.«

obč. zák. a žalovaný nemůže jednostranně zkracovati žalobcovy služební požitky odepráním novoročního.

336.

Spory z domovníckého poměru mezi majiteli domů a domovníky přísluší na okresní soudy. Rozh. n. s. z 5. XII. 1931, R. I 989/31. Váž. obč. 11228.

Podle § 49, č. 6 j. n., jest pro tento spor výlučně příslušný okresní soud, neboť žalobkyně vyvozuje žalobní nárok na zaplacení 5000 Kč z domovníckého poměru a nárok, který si v posledním odstavci žaloby vyhrazuje uplatnění samostatnou žalobou, vyvozuje rovněž z téhož poměru. Ustanovení § 55 j. n. se tu nehodí, neboť spory z domovníckého poměru mezi majiteli domů a domovníky přísluší podle § 49, čís. 6 j. n., na okresní soudy bez ohledu na hodnotu předmětu sporu. Na výlučné příslušnosti okresních soudů se nic nezměnilo zákonem ze dne 30. ledna 1920, čís. 82 Sb. z. a n., jímž jsou upraveny právní poměry domovníků. Přísluší i podle tohoto zákona rozhodovati veškeré spory mezi vlastníkem domu a domovníkem (správcem domu) řádným soudům podle zákona o soudní příslušnosti povoláním (§ 16 citov. zákona), tedy podle § 49, čís. 6 j. n., okresním soudům.

337.

Zjednatí nápravu v případech, kde by se řádné soudy nepokládaly za vázané výrokem nej. správního soudu, že v konkrétním případě (rozhodnutí rozhodčí komise podle § 3, lit. g) zák. o záv. výb.) jde o věc patřící podle § 105 ú. 1. do příslušnosti řádných soudů, vymyká se z kognice konfliktního senátu. Domnělý záporný kompetenční konflikt mezi nejvyšším správním soudem a řádnými soudy o příslušnosti k přezkoumání nálezu rozhodčí komise pro závodní výbory v Trnavě z 1. října 1926. Usn. senátu pro řešení konfliktů kompetenčních z 7. XII. 1931, č. 744, Boh. A LXXVII.

Rozhodčí komise pro závodní výbory v Trnavě rozhodla dne 1. října 1926 na návrh závodního výboru Mannesmann-Coburgových závodů v T. podle § 3, lit. g) zák. č. 350/21, že se výpověď, daná dělníkům Josefu a Bronislavu P., prohlašuje za právně neúčinnou a že závody jsou povinny buď přijati oba dělníky zpět do práce za dřívějších podmínek zároveň s náhradou za výdělek zatím ušlý, buď postarati se jim o jiné zaměstnání v témž oboru a místě s příbližně stejným výdělkem, buď dáti jim odstupné ve výši čtyřtýdenní mzdy. Závodní výbor společně s Josefem a Bronislavem P. podali do rozhodnutí rozhodčí komise stížnost k nss s návrhem, aby napadený nález byl zrušen a rozhodčí komisi bylo uloženo, aby sama přímo určila, kterou ze tří jím na výběr ponechaných povinností mají závody splniti. Nss usnesením ze dne 2. září 1927, č. 25.732/26, stížnost odmítl jako nepřipustnou z toho důvodu, že nález rozhodčí komise je rozhodnutím správního úřadu o soukromoprávním nároku strany, proti kterému možno podle § 105 úst. listiny a zák. č. 217 z r. 1925 dovolávati se nápravy pořadem práva, ale stížnost k nss jest podle § 3, lit. a) zákona o ss nepřipustná. Josef P. a Bronislav P. žalovali pak Mannesmann-Coburgovy závody u okresního soudu v Trnavě a navrhli, aby nález rozhodčí komise, pokud jím bylo závodům ponecháno na libovůli, který ze tří závazků úrečných v § 3, lit. g) o závodních výborech, chtějí splnit, byl uznán za nesprávný, a aby závody byly odsouzeny přijati žalobce zpět do práce

a zaplatit jim na ušlé mzde 2.000 Kč měsíčně. Procesní i odvolací soud zamítl žalobu, nejvyšší soud jako soud odvolací zbavil však usnesením z 25. října 1929 rozsudky obou nižších soudů i s předcházejícím řízením platnosti, zastavil spor podle § 180, č. 1 a 182 o. p. p., a odůvodnil toto rozhodnutí tím, že rozhodčí komise pro závodní výbory rozhoduje podle § 3, lit. g) zák. o záv. výborech s platností konečnou, proto jest vyloučen i pořad práva podle § 105 ústavní listiny, že soudu nepřisluší rozhodovati o žalobním nároku.

Josef a Bronislav P. podali návrh na řešení záporného konfliktu kompetenčního, který — podle jejich mínění — vznikl mezi nss a nejvyšším soudem. O tomto návrhu uvážil konfliktní senát:

V daném případě odmítl nss stížnost navrhovatelů (a závodního výboru) do rozhodnutí rozhodčí komise podle zák. o záv. výborech z důvodů, že jde o věc patřící podle § 105 ústavní listiny do příslušnosti řádných soudů. Tento výrok nss jest podle § 4, zákona čís. 2217/25 (vydaného k provedení § 105 úst. listiny), pro řádné soudy závazným. Předpisem § 4, zák. č. 217/25, byla — za součinnosti tohoto zákona — odstraněna možnost záporných kompetenčních konfliktů mezi nss a řádnými soudy, pokud jde o příslušnost přezkoumávati rozhodnutí správních úřadů o soukromoprávních nárocích ve smyslu § 105 úst. listiny, a odpadla tím také možnost dovolávati se podle zák. č. 3/18 rozhodnutí konfliktního senátu v takových případech. Zjednatí nápravu v případech, kde by se snad řádné soudy nepokládaly za vázané výrokem (Srov.: usnesení konfl. senátu, Boh. A LXI/50*) nss, že v konkrétních případech jde o věc patřící podle § 105 úst. listiny do příslušnosti řádných soudů, vymyká se v kognice konfl. senátu.

I když by tedy snad v daném případě bylo lze usnesení nejvyššího soudu, kterým byl spor — jak z odůvodnění tohoto usnesení patrné — zastaven proto, že nejde tu o věc patřící podle § 105 úst. listiny do příslušnosti řádných soudů, spatřovati výrok o tom, že nejvyšší soud nepokládá za závazné pro řádné soudy ono usnesení nss, kterým byla stížnost navrhovatelů do rozhodnutí rozhodčí komise odmítnuta z důvodu, že jde o věc patřící podle § 105 úst. listiny do příslušnosti řádných soudů, nemohl tu — právě vzhledem k ustanovení § 4 zákona č. 217/25 — vůbec vzniknouti mezi nss a nejvyšším soudem záporný kompetenční kon-

*) Usnesení senátu pro řešení konfliktů kompetenčních z 11. XII. 1930, č. 597/29, v P. P., č. 194: »Odmítl-li nss. stížnost do rozhodnutí rozhodčí komise podle zák. o záv. výb. z důvodu, že jde tu o věc patřící podle § 105 ú. 1. do příslušnosti řádných soudů, jest tento výrok nss podle § 4, zák. č. 217/25, pro řádné soudy závazným, a to i tehdy, když tyto soudy připustnost pořadu práva v předepsaném postupu stolic popřely.« V důvodech tohoto usnesení uvedl konfliktní senát: »...tím, že takové výroky nss. byly ustanovením § 4 cit. zák. prohlášeny za závazné pro soudy, byla — za účinnosti tohoto zák. — odstraněna možnost záporných kompetenčních konfliktů mezi nss. a řádnými soudy, pokud jde o otázku příslušnosti zákona z přezkoumání rozhodnutí úřadů správních o soukromoprávních nárocích ve smyslu § 105 úst. listiny, a odpadlo tím tedy také dovolání se konfliktního senátu v těchto případech. Správnost tohoto názoru plyne zcela nepochybně i z materiálů k cit. zák., v nichž se opětovně prohlašuje, že ustanovením § 4 cit. zák. mění se, pokud jde o případy spadající pod § 105 úst. listiny, předpisy § 3, zák. č. 3/18, že podle § 4, zák. č. 217/25, nemůže spor o příslušnosti mezi řádnými soudy a nss, již povstati a že se strana v těchto případech nemůže dovolávati zakročení konfliktního senátu.«

flikt, jehož řešení by náleželo do kompetence konfl. senátu.

338.

Ustanovenie zákona z 15. apríla 1920, čís. 314 Sb. z. a n., o nezabavitelnosti mzdy nemožno použiť na vzdvac splátky, nahromadené v minulosti po viac rokov. Rozh. nejv. soudu z 4. X. 1950, Rv IV 577/29. Právny Obzor 528.

Neobstojí bezpodmienečne právne stanovisko odvolacieho súdu, že mzda nemanželského otca, na ktorú má nárok vóci teraz žalovanému svojmu otcovi, je nezabavitelná. Takou by mohla byť len v tom prípade, keďby išlo o zabavenie jeho mzdy pre budúcnosť, t. j. mzdy, ktorá bude až v budúcnosti splatná.

Inak je tomu, pokiaľ ide o mzdu, ktorá bola splatná už v minulosti. Žalobkyňa založila svoju žalobu na skutočnosť, že nemanželský otec vždy pracoval a doteraz pracuje v hospodárstve svojho otca, ktorý mu mzdu neplatí, čo žalovaný podľa smerodajného skutkového stavu odvolacieho rozsudku nezapieral.

Je-li tomu tak, nashromazdily sa od roku 1919 mzdové splátky, ktoré podľa znaleckej mienky žalovaným nenapadnutej, činia ročne 1.000 Kč, vzrástly tedy do prvého júna 1950 už na 11.000 Kč. Na túto nashromazdenú čiastku nelze už použiť predpisov zákona čís. 314 z r. 1920 Sb. z. a n., ponevác shromazďovaním jednotlivých splátok stratila už povahu mzdy a stala se obyčajnou majetkovou pohľadávkou.

339.

Zaměstnanci je ponecháno na vůli, chce-li se domáhati dovolené. — Zaměstnanec pozbývá nároku na dovolenou, neuplatní-li právo na ni v tom kterém služebním roce (jestliže ji bez důvodu nenastoupil).

Rozh. nejv. soudu z 4. II. 1952, Rv I 2255/50-1.

Zaměstnanec má za podmínek stanovených v § 1 zákona čís. 67/1925 nárok na placenou dovolenou k svému zotavení a za dobu této dovo-

lené přísluší mu náhrada mzdy podle § 9. Zadáti zákonitou dovolenou jest zaměstnancovým právem, uděliti jí jest pak povinností zaměstnavatelovou. Z toho plyne, že jest zaměstnanec ponecháno na vůli, chce-li se domáhati dovolené a že zaměstnavatel není povinen, aby mu jí nabízel a vnucoval. Zákon dále předpokládá, že zaměstnanec nastoupí dovolenou na zotavení jemu příslušející v tom kterém služebním roce, což vyplývá zejména z ustanovení § 8, v němž se mluví o roce, v kterém se dovolená uděluje, dále z ustanovení § 10, že zaměstnanec, který dostal výpověď z práce nebo opustil práci z důležitých důvodů před nastoupením dovolené, má nárok jen na poměrnou placenou dovolenou, odpovídající pracovní době v roce pro dovolenou rozhodné a z ustanovení § 11, že placená dovolená nepřisluší těm, kteří v roce, kdy by na dovolenou jinak měli nárok, před jejím nastoupením byli propuštěni z práce z důležitých důvodů. Z toho jest usuzovati, že zaměstnanec pozbývá nároku na dovolenou k zotavení, neuplatní-li právo na ni v tom kterém služebním roce, a takto jest rozuměti i ustanovení § 11, že placená dovolená nepřisluší těm, kteří ji bez důvodu nenastoupili. Podle důvodové zprávy k vládnímu návrhu zmíněného zákona (tisk 5112 poslanecké sněmovny z r. 1925) jest jeho účelem, aby úpravou placených dovolených se zvýšila tělesná i mravní zdatnost dělnictva a tím i chuť ku práci a produktivnosti našeho národního hospodářství, kteréhožto účelu má býti dosaženo delší nepřetržitou dovolenou. S tímto účelem by se nesrovnávalo, kdyby se zaměstnanec nehlásil o dovolenou třebaš po více let jen proto, aby se mu dostalo místo ní peněžité náhrady po vystoupení ze služby. Že nároku na dovolenou pro zotavení nemá býti zaměstnanci využíváno k získání hmotných výhod, vyplývá zejména z ustanovení druhého odstavce § 11, že náhrada mzdy za dobu dovolené nepřisluší osobám, které v době dovolené pracovaly za úplatu pro osoby cizí.*)

Rozhodnutí soudů nižších stolic.

I. Zaměstnanci (domovníci) mají nárok na odklad exekuce vyklizením naturálního bytu podle zákona č. 45/28; nedostatek nájemní smlouvy není sám již důvodem k odmítnutí návrhu na odklad.

II. Na naturální byty zaměstnanců (domovníků) v domech, pro něž bylo uděleno stavební povolení po 27. lednu 1917, se § 1 cit. zákona nevztahuje. Usnesení krajského soudu civ. v Praze ze dne 31. III. 1952, R IV 284/52.

Názor, že domovníci nemají nároku na odklad exekuce vyklizením proto, že se nejedná o byty, na které by se vztahovala ochrana nájemníků, není odůvodněn zákony o ochraně nájemníků a zákony o odkladu exekučního vyklizení místnosti.

Podle § 1 zákona ze dne 28. III. 1928 o odkladu exekučního vyklizení místností č. 45, Sb. z. a n., ve zn. nov. zákona č. 166/1930 a zák. č. 210/51 exekuční soud může na návrh povinného odložit exekuci vyklizením najatých neb užívaných místností, při čemž (demonstrative) zák. uvádí m. j. domovníka a zaměstnance s bezplatným bytem. Ustanovuje-li § 3, č. 6 cit. zákona, že ustanovení § 1 neplatí, jde-li o domy a místnosti, na něž se nevztahuje zákon o o-

chraně nájemníků, nelze toto ustanovení vykládati tak, že nedostatek nájemní smlouvy jest sám již důvodem k odmítnutí návrhu podle § 1. Názor, že vzhledem k § 3, č. 6 cit. zák., nelze použití předpisů § 1 tohoto zákona, jde-li o byt domovnícký, t. j. bezplatný byt zaměstnancův a tudíž o objekt, na který se nevztahuje zákon o ochraně nájemníků, neobstojí. Kdyby byl správným takový výklad zákona, byl by zákon sám sebou v rozporu. V § 1 poskytoval by zaměstnancům s bezplatným bytem zásadní výhodu odkladu exekuce, ale v § 3, č. 6, by jim ji zase bezpodmienečně odpíral, zařaduje jejich byty mezi objekty, na něž se nevztahuje zákon o ochraně nájemníků a pro něž tedy ustanovení § 1 cit. zákona vůbec neplatí. To by byl ovšem výklad naprosto nemyslitelný, a proto zákonu odporující. Tak výslovně také nejvyšší soud v rozhodnutí z 15. V. 1929, č. R II 158/29 (Váž. obč. 8962), který v rozhodnutí z 15. I. 1951, R I 1004/50 (Váž. obč. 10458) vyložil § 3, č. 6 v tom smyslu, že pokud jde o naturální byt zaměstnanců (domovníků), nevztahuje se § 1 cit. zák. na místnosti v domech, na něž se nevztahuje ani zákon o ochraně nájemníků, tedy v domech, pro něž bylo uděleno stavební povolení po 27. lednu 1917.

I. § 1 zákona o odkladu exekuce vyklizením vztahuje se i na exekuci vyklizením bytu domovníka, a to i tehdy, byl-li takový byt propůjčen domovníku po 31. březnu 1928.

II. Domovníci v domech, na které se nevztahuje zákon o ochraně nájemníků, nárok na odklad exekuce vyklizením nemají. Usnesení okres. soudu exekučního v Praze z 7. V. 1932, čj. E V 3862/32.

Ad I. Vymáhající strana navrhla zamítnutí návrhu na odklad exekuce nuceným vyklizením bytu z toho důvodu, že na poměr, o němž se jedná, nevztahuje se zákon o odkladu nuceného vyklizení, ježto jde o domovnícký poměr, nově uzavřený po 31. březnu 1928.

Leč tomuto názoru nelze při bližším zkoumání předpisů zákona o odkladu nuceného vyklizení místnosti, zejména § 3, č. 6 cit. zák., přisvědčiti. Neboť kdyby bylo citované ustanovení vykládati tak, že předpis § 1 téhož zákona nelze užití, jde-li o domovnícký poměr, byl by zákon sám sebou v rozporu, poskytuje v § 1 právo na odklad exekuce výslovně též domovníkům, a v § 3, č. 6, toto právo jim opět bezvýhradně odnímá. Leč ustanovení to nelze vykládati ani v ten způsob, že odklad exekuce je při naturálním bytu aspoň v tom případě vyloučen, jde-li o obdobný případ § 31, č. 3 zákona o ochraně nájemníků, totiž byl-li domovnícký byt propůjčen domovníku po 31. březnu 1928, jak tomu v tomto případě podle souhlasného tvrzení stran jest. Předpisu § 31, č. 4 zákona o ochraně nájemníků nelze totiž v tomto případě použítí ani extensivním výkladem ani analogicky, jak bylo blíže dovedeno nejvyšším soudem v rozhodnutí č. 8962 sb. Vážného,*) a to z toho důvodu, že tohoto předpisu, jakožto předpisu výjimečného a daného za účelem po-

*) V tomto rozhodnutí z 15. V. 1929, R II 158/29 nejv. soud uvedl v důvodech: »Učinnost předpisu § 3, čis. 6 zák. čis. 45 Sb. z. a n. z roku 1928 jest i v toto případě omezená jen na nájemní (podnájemní) poměr, ježto jest v úzké souvislosti s předpisem § 31 zák. o ochr. náj. ze dne 28. března 1928, čis. 44 Sb. z. a n., a ježto tento (§ 31) jest zase vykládati jen jako součástku celého zákona o ochraně nájemníků. Jak z §§ 1 a 8 zák. čis. 44/1928 Sb. z. a n. patrně, jest poskytnuta ochrana tohoto zákona jen nájemníkům a podnájemníkům, a to v té formě, že omezena jest na straně pronajímatelově možnost vypovědění nájemní smlouvy a možnost libovolně zvýšiti nájemné. V § 31 jsou jen stanoveny výjimky ze všeobecného pravidla, že následkem mimořádných poměrů světovou válkou vyvolaných jest zásadně ještě v nynější době každému nájemníku (podnájemníku) propůjčeti ochranu v uvedených směrech. Jde tedy v § 31 o postupné odbourávání ochrany nájemníků (podnájemníků) a o nic více. Předpisy zákona o ochraně nájemníků a tedy ani výjimečný předpis § 31 nelze vztahovati na poměry domovníků nebo jinakých zaměstnanců s bezplatným bytem, neboť při zaměstnancích není užívání bytů vylučným předmětem smluvního poměru, nýbrž jest úzce spjato se služební smlouvou, která jest hlavní podstatou celého poměru a kterou bylo po celou dobu platnosti ochrany nájemníků lze bez předchozího soudního svolení volně vypovědět (srov. na př. § 10 zákona ze dne 30. ledna 1920, čis. 82 Sb. z. a n., a § 1158 a násl. obč. zák.), ač nebylo-li právo vypovědění smlouveně omezeno. Pro tuto základní různost poměru nájemního a poměru služebního nelze, jak čini rekursní soud, předpis § 31 zák. o ochr. náj., který je ostatně sám o sobě jen povahy výjimečné, extensivním výkladem neb obdobou rozšiřovati na užívání naturálních bytů v ten způsob, že by se zákon o odkladu exekuce vztahoval na byty a místnosti, které majitel bytů poskytl po 31. březnu 1928 na základě služebního poměru svému novému zaměstnanci. Naopak jest účelem § 3, čis. 6, zákona čis. 45 Sb. z. a n. z roku 1928 jen to, aby uvedeny byly předpisy o odkladu exekuce v soulad s předpisy o odbourávání ochrany nájemníků, nikoli by se na roveň stavělo nájemní užívání bytu a užívání tak zvaného naturálního bytu.«

stupného odstraňování jinak všeobecně platící ochrany nájemnické, nelze vztahovati na poměry domovníků, u nichž užívání bytu není vylučným předmětem smluvního poměru, nýbrž úzce souvisí se smlouvou služební, která jest hlavní podstatou celého poměru a kterou lze i za doby platnosti ochrany nájemníků volně vypovědět.

Ad II. Že by odklad byl vyloučen z toho důvodu, že jde o dům, na nějž se zákon o ochraně domovníků nevztahuje, to jest o dům, pro nějž bylo uděleno úřední stavební povolení po 27. lednu 1917, nebylo vůbec tvrzeno. (Rozhod. nejv. soudu č. 10.458 sb. Váž.)**)

Čas, který zaměstnanec zameškal pro stávku zaměstnavatelem zaviněnou, započítává se do doby rozhodné pro nárok a výměru dovolené. Rozsudek okr. soudu v Duchcově z 13. IV. 1932, čj. C III 563/31.

Podle § 7 zákona z r. 1925, č. 67 Sb. z. a n., je podmínkou pro udělení dovolené, aby zaměstnanec v době, která zakládá nárok na dovolenou, stále a správně zachovával dobu pracovní, stanovenou pracovní nebo služební smlouvou. Podle § 8 téhož zák. pracovní doba, která v roce, v němž dovolená se uděluje, byla před jejím nastoupením bez důvodné omluvy zanedbána, odečte se od doby dovolené v tomto roce.

Jedná se tudíž o to, zda stávka v daném případě omlouvá žalujícího zaměstnance čili nic. Soud došel k přesvědčení kladnému.

Stávku více než ze 70 proc. zavinil zaměstnavatel, poněvadž týž, když vznikl spor o snížení tarifu, neměl z hlediska ke kolektivní smlouvě mzdu jednostranně snížit, nýbrž, když dělnictvo prostřednictvím závodního výboru, snížení tarifu s počátku a limine, později kompromisně zamítl, měl, jak sám prohlásil, věc předložit rozhodčímu soudu, příslušnému podle kolektivní smlouvy v T. a na žádný způsob nebyl oprávněn jednostranně tarif snižovati.

Nejvyšší soud v rozhodnutí č. 6188 vyslovil zásadu, při § 6 tohoto zák., že důležitá příčina, která omlouvá, musí býti bezprostřední a ne nějaká vzdálenější, která ji způsobila, ježto se jedná o zřetězení příčin a následků. Kdyby byl

**) Z důvodů cit. rozh. nejv. soudu z 15. I. 1931, R I 1004/30: »Již při gramatickém výkladu, který se snaží vystihnouti pravý smysl zákona »z vlastního významu slov v jejich souvislosti« (§ 6 obč. zák.), nelze o tom pochybovati, že se předpis § 3, čis. 6 zák. čis. 45/1928 vztahuje na všechny v § 1 uvedeně uživatele místnosti (nájemníky, podnájemníky, domovníky, zaměstnance s bezplatným bytem a pod.), neboť ustanovuje-li § 1, kterým povinným může soud podle tohoto zákona povolit odklad vyklizení, a jmenuje také domovníky, a první-li § 3 hned v úvodu, že »ustanovení § 1 neplatí: ... 6. Jde-li o domy a místnosti, na něž se nevztahuje zákon o ochraně nájemníků«, jest již z tohoto doslovu jasné zřejmo, že předpis čis. 6 vztahuje se i na domovníky. Na tom nic nemění okolnost, že pro ně kromě toho platí ještě zvláštní předpis § 3, čis. 3, který čerpá další důvody ze zvláštnosti domovníckého poměru k zaměstnavateli. Ale i logickým výkladem, který se snaží zjistiti smysl zákona »z jasného zákonodávcevo úmyslu« (§ 6 obč. zák.), dojde se k témuž výsledku.

Z toho, co uvedeno, jasné vyplývá, že zákonodáreč nechtěl dovoliti odklad exekučního vyklizení místnosti podle § 1 citovaných zákonů, pokud jsou tyto místnosti v domech, na něž se nevztahuje ani zákon o ochraně nájemníků. Měl tím býti podporován stavební ruch a zmírňována bytová tiseň, takže vlastníci domů, pro něž bylo uděleno stavební povolení po 27. lednu 1917, neměli býti podrobni obmezující předpisům ani zákona o ochraně nájemníků, ani zákona o odkladu exekučního vyklizení místnosti. Ohledně domů a místnosti, nepodléhajících zákonu o ochraně nájemníků, má se věc tak, jako by zákona o odkladu exekučního vyklizení místnosti vůbec nebylo.«

zaměstnavatel, když dělnictvo odmítlo pracovat podle sníženého tarifu, předložil věc sklářskému rozhodčímu soudu do T., byl by nechybil, ovšem za současného placení dělnictva po-

dle starého tarifu. Tím ovšem, že se tak nestalo, příčina stávky z valné části tkví v jednaní žalovaného a důsledkem toho omlouvá žalobce jak ve smyslu § 7, tak i ve smyslu § 8.

Poznámky.

K řízení v pracovních sporech na Slovensku.

V praxi se ukázalo, že na Slovensku a Podkarpatské Rusi není jasno, jak podávají u soudů pracovních i okresních žaloby z pracovního poměru. Chybuje se jednak v tom, že žaloby podávají sekretariáty neb organizace samy v zastoupení svých členů, kteréžto žaloby pak jsou soudy odmítány, jednak není zcela jasna otázka příslušnosti soudní.

Dlužno mít na paměti, že pracovní soud je zřízen vždy jen pro jediný soudní okres a že tam, kde pracovní soud zřízen není, vyřizuje žaloby z pracovního poměru soud okresní, a to buď řádný okresní soud (§ 42 zák. o prac. soudech), anebo zvláštní oddělení okresního soudu, zřízené podle § 4, odst. 4., zák. o prac. soudech. I působnost takového zvláštního oddělení okresního soudu pro pracovní spory vztahuje se vždy jen na obvod dotčeného okresního soudu. Dokud pracovní soud nebo zvláštní oddělení okresního soudu pro pracovní spory v tom kterém okresu skutečně nejsou v činnosti, je příslušný řádný okresní soud a platí o řízení před ním obecné předpisy civilního soudního řádu o řízení před okresními soudy, zejména také ustanovení § 95 o zastupování stran zmocněnci.

Zmocněncem v řízení před okresním soudem může být zpravidla jen advokát; výjimečně osoby uvedené v § 95, č. 1—4, c. ř. s. slov.*)

Ve sporech, jejichž předmět nemá hodnotu vyšší než 2000 Kč, může strana jednat sama, nebo dáti se zastupovati buď advokátem, neb osobou jmenovanou v § 95, č. 1—4, c. ř. s. slov. Ve sporech o hodnoty vyšší než 2000 Kč musí být strany zastoupeny advokáty (§ 94, odst. 2., c. ř. s. slov.); tu strana sama jednat nemůže a zastoupení jiným zmocněncem než advokátem přípustno není. Má-li strana právo chudých, může žádati za bezplatného advokáta, je-li zastoupení advokátem předepsáno; bez žádosti advokát ustanoven nebude. V jiných pří-

padech může soud advokáta ustanoviti jen výjimečně.

Plnomocníkem může být vždy jen fyzická osoba (jednotlivec), nikdy spolek, ústav, sekretariát a pod.

Plná moc, pokud není vystavena advokátovi, musí být předepsána zmocnitelem a dvěma svědky (§ 100, odst. 2., c. ř. s. slov.).

Žaloby u okresních soudů mohou být podány buď písemně, anebo předneseny ústně (§ 155 c. ř. s. slov.).

Písemně podané žaloby musí být soudu předloženy v tolika stejnopisech, aby každému žalovanému mohl být doručen jeden a jeden podržen u soudu. Při jednom žalovaném tedy dvojmo, při dvou trojmo atd. Kromě toho třeba připojiti rubriku, a je-li žalobce zastoupen zmocněncem, tedy písemnou plnou moc (viz shora).

V žalobě je vždy nutno uvést: označení soudu, jména stran, jejich zaměstnání a přesnou adresu (místo, ulici, číslo domu). (Nestačí uvést jen, jak se stává: obyvatel v X., to může vésti k záměně osob stejného jména.)

Jsou-li strany zastoupeny, jest uvést při jejich jménu též jméno, zaměstnání a adresu zmocněnce.

Nezletilce zastupuje zákonný zástupce (otec, poručník).

V žalobě samotné třeba vylíčiti, jak se věc má (skutkový podklad sporu), nabídnouti o něm důkazy a určitý konečný žalobní návrh (t. j., čeho se žalobce domáhá; odsouzení žalovaného k zaplacení ciferné určité částky a pod.).

Žalobce má žalobu podepsati.

Žádá-li žalobce za právo chudých, může to uvést v žalobě a připojiti doklady o majetkovém stavu. (§ 112 c. ř. s. slov.) Žádati lze za právo chudých též zvláště — ale jen pro určitý spor. Nemá-li žalobce právo chudých, musí žalobu kolkovati. U pracovních soudů a oddělení okresních soudů pro pracovní spory je žaloba do 500 Kč kolku prosta.

Dr. J. V.

Volební právo vedoucích zaměstnanců do závodních výborů.

Podle zákona o závodních výborech (§ 13) aktivní volební právo mají všechny osoby »v závodě za mzdu nebo za plat zaměstnané jakožto v hlavním svém povolání«, splňující další podmínky sub lit. b—d tam uvedené.

Stísněné hospodářské poměry a z toho vyplývající značný tlak vyvolaly opět otázku, přísluší-li volební právo také vedoucím zaměstnancům.

Podnět k tomu zavlád odst. 2. § 9 vládního návrhu na vydání zákona o závodních radách (č. t. 2177/I vol. obd. posl. sn.):

K odůvodnění uvádí důvodová zpráva (na str. 22—23): »Ovšem zřízení zákon nepovažuje vedoucí úředníky, třeba by podléhali pensijní-

»(2) Za zřízení se nepokládají členové představenstva a zákonní zástupci pracovníků osob, obchodovatelů a závodní, pokud jsou oprávněni samostatně přijímati a propouštěti ostatní zaměstnance podniku, nebo pokud jim byla udělena prokura nebo všeobecná plná moc.«

*) § 94. Osobne alebo zmocnencom môže konať výkony v spore pri okresnom súde stránka, zákonný zástupca, prokurista a ten, kto je podľa ustanovení obchodného zákona oprávnený zastupovať pred súdom obchodnú spoločnosť.

Advokátom sa musí zastúpiť stránka, keď hodnota sporu prevyšuje 2000.— korún a v zmenkových sporoch bez ohľadu na hodnotu predmetu zmenkovej žaloby alebo zmenkovej postížnej žaloby.

Výnimky určuje zákon.

§ 95. Stránka pravidelne len advokáta môže menovať za zmocnenca pred okresným súdom, keď nepostupuje osobne. Ak advokátske zastúpenie nie je záväzná, okrem advokáta môže zastupovať ako zmocnenec:

1. príbuzný vzostupnej vetvi príbuzného sostupnej vetvi a navzájom, manžel manželku a vzostupného alebo sostupného príbuzného manželky, manželka manžel, súrodeneц súrodence a spoločník sporu svojho spoločníka;

2. hospodársky, banský a lesný úradník, taktiež ten, kto je stále zmocnený uzavierat úkony, spojené so spravovaním niektorej nemovitosti, vo veciach z hospodárstva a zo spravovania nemovitosti, zastupovať toho, u koho je stále zamestnaný;

3. svojho prednostu v obchode stále zamestnaný obchodný zmocnenec a obchodvedúci priemyselníka v sporoch, pochádzajúcich z obchodu;

4. hospodár služobných a hospodársky úradník v hospodárstve zamestnaných služobných.

Kto nie je svojprávny, môže byť zmocnencom len vtedy, keď doplnil dvadsiaty rok života.

mu pojištění soukromých zřízenců, jestliže vůči ostatním zaměstnancům svým postavením v podniku a svojí pravomocí reprezentují vlastníka podniku, tedy za zaměstnance vztahmo zřízence nepovažuje osnova podle odst. 2, § 9 úředníky, kteří jsou zároveň členy představenstva a zákonnými zástupci společnosti, dále obchodvedoucí a závodní, pokud jsou oprávněni samostatně přijímat a propouštět ostatní zaměstnance v podniku anebo pokud jim byla udělena prokura nebo všeobecná plná moc.

Vzor tohoto ustanovení, právě tak jako celého vládního návrhu č. t. 2177 je hledati v říšskoněmeckém zákonu o závodních radách ze 4. února 1920, Ustanovení § 9, odst. 2., vl. návrhu odpovídá § 12, odst. 2., tohoto zákona:

(?) Nicht als Angestellte im Sinne dieses Gesetzes gelten die Vorstandsmitglieder und gesetzlichen Vertreter von juristischen Personen und von Personengesamtheiten des öffentlichen und privaten Rechtes, ferner die Geschäftsführer und Betriebsleiter, soweit sie zur selbständigen Einstellung oder Entlassung der übrigen im Betrieb der in der Betriebsabteilung beschäftigten Arbeitnehmer berechtigt sind oder soweit ihnen Prokura oder Generalvollmacht erteilt ist. *)

Sociálně politický výbor, který podstatně změnil celý vládní návrh, vypustil také odst. 2, § 9 a do § 8 zákona převzal pouze ustanovení obsažené v odst. 1. § 9 návrhu. Bližší odůvodnění však ve zprávě soc. pol. výboru nenalézáme.

Jinak celá věc jest jasná. Nevylučuje-li zák. č. 350/21 vedoucí zaměstnance z volebního práva, nelze jim je upírat, jestliže je cit. zákon přiznává všem osobám v závodě za mzdu nebo za plat zaměstnaným jakožto v hlavním svém povolání (§ 13).

Dr. V. Kovář.

Kartozákony.

Vydavatelství kartozákonů (dr. Jiří Pleskot, Praha II., Havlíčkovo nám. 22) oznamuje vydávání sbírky sociálně politických zákonů v kartotékovém systému. Je to kartotékové vydání zákonů. Každý paragraf jest jedním listem kartotéky. K němu se řadí — opět na listech, za každý paragraf vkládaných a na různé tónovaných papírech tištěných — tyto oddíly:

1. zpracované materiále,
2. normy souvislé,
3. judikatura,
4. výňatky a poukaz na zásadní — knižní i časopiseckou — literaturu k jednotlivým paragrafům.

*) Kdežto u nás pojem vedoucího úředníka byl zaveden teprve bankovními zákony (§ 17 zák. č. 239/24 a četná ustanovení zák. č. 54/32), v německém zákonodárství tento pojem vyskytuje se častěji. Vedle zmíněného § 12 zák. o závodních radách jest uvést zejména § 12 nař. o pracovní době z 18. III. 1919, § 5, odst. 2. zák. o prac. soudech.

V německé teorii pracovního práva není jednoty o obsahu tohoto pojmu. Srv. příkladně Schaffer Der leitende Angestellte, Potthoff v »Arbeitsrecht«, roč. 1922, str. 145 n., Höfchen tamže, roč. 1921, str. 277 n., Kaskel, »Arbeitsrecht«, str. 69 n., Titz, Das Recht des Kaufmännischen Personals, str. 5 n. Zpravidla (také Kaskel na cit. místě) uvádějí se naproti ostatním zaměstnančům jako podstatné znaky převaha, vedení, zvláštní vzdělání a jemu odpovídající činnost.

5. (speciálně pro řadu A Sociální pojištění) oběžníky a instrukce ÚSP, k jednotlivým paragrafům zpracované.

Uspořádání kartotéky má být toto: Každá karta jest označena

a) příslušným paragrafem,

b) zařadovací značkou, jež označuje příslušný oddíl (IV. = judikatura) a řadové číslo karty v tomto oddílu,

c) jednotlivé oddíly jsou tištěny na různě tónovaném papíru (text zákona bílé, judikatura nazelenalé, oběžníky ÚSP, žluté atp.).

d) každá karta je běžně číslována za účely administrativními a označena zákonem, k němuž patří,

e) každá karta obsahuje odkaz: číslo, datum nálezu nebo rozsudku, udání stránky knihy nebo sbírky, kde je plně otisčen atp.

Nové toto vydání sociálně politických zákonů má tedy využití nejnovějších metod organizačně pracovních. Je to odůvodněno zejména v oblasti práva sociálně pojišťovacího a pracovního, kterážto oblast podléhá tak rychlým a stálým změnám, že knižní komentáře jsou již v roce zastaralé. Avšak nejen to: spousta druhotných norem, kterou tato oblast právní je vyznačena, také nutí k využití moderních prostředků — kartotéky.

Jestliže všechny výhody kartotéky dají se aplikovati při vydání zákona, pak takové vydání nestárne ani žádnou novelisací, ani změnami v judikatuře a nestane se nepřehlednou spoustou vedlejšího materiálu. Nahradí se pouze štítek se starým zněním paragrafu štítkem novým. Změněná instrukce nahradí se novou. Zařadí se každé nové soudní nebo administrativní rozhodnutí na příslušné místo.

Každý měsíc obdrží předplatitel 10—20 štítků s novými judikáty, s novými výnosy a s novou literaturou.

Nejprve má být publikován zákon o sociálním pojištění ve zpracování JUDr. Jiřího Pleskota, místoředitele Ústředního svazu nemocenských pojišťoven, a to nejdříve má vyjít kompletní vydání zákona, krátce potom materiále, souvislé normy, judikatura, oběžníky a posléze literatura. Toto vydání bude stále udržováno na vyšší doby pravidelnými měsíčními doplňky, které přinesou zpracovanou nejnovější judikaturu, normy a literaturu.

Cena jest upravena takto:

A. Cena kompletního vydání zákona o sociálním pojištění na volných listech z pevného tuhého papíru 65 Kč.

B. Cena listkově zpracovaných materiálů, judikátů, souvislých norem, oběžníků ÚSP, a literatury řídí se podle počtu vydaných listů. Jedna karta 40 haléřů.

C. Pravidelné doplňování běžnými judikáty, literaturou a instrukcemi (měsíčně 10—20 listů) dodává se za stejnou cenu karta za 40 haléřů.

V ceně obsaženo jest i dodání (poštovné). Splatna je 10 dnů po dodání zákona a po dodání kompletního zpracování (A, B). Na doplňky (C) se předplácí 100 karet 40 Kč. Předplatné platí vždy na celý rok a může být vypověděno nejspozději 31. října každého roku.

Objednávky na adresu: »Vydavatelství Kartozákonů« dr. Jiří Pleskot, Praha II., Havlíčkovo nám. 22.

Vychází 20. každého měsíce. — Předplatné ročně Kč 20.—, s přílohou »Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva« ročně Kč 32.—, pro předplatitele časopisu »Odborové sdružení československé« Kč 12.—, s přílohou »Archiv pracovního a sociálně pojišťovacího práva« Kč 18.—. Redakce, správa a výpravna v Praze I., Na Perštýně 11. — Majitel: Odborové sdružení československé. — Vydavatel a odpovědný redaktor Rudolf Tayerle. — Řídící redaktor Jaromír Hlaváček. — Tiskem Lidové knihtiskárny A. Němec a spol., Praha II., Hyberská ul. 7.

Novinová sazba povolena řed. pošt. a telegr. 208.987-VII.1927.